

підписання протоколу має своїм наслідком визнання торгів такими, що не відбулися. Отже організатор та виконавець на свій розсуд можуть застосовувати у ситуаціях невизначеності або п. «в» абз. 1 ч. 4 ст. 138 і визнавати торги такими, що не відбулися, або абз. 2 ч. 20 ст. 137 і відновлювати торги за наявності учасників, які цього бажають.

Замість цих двох колізійних норм, слід було б прописати порядок, згідно якого у разі відмови переможця від підписання протоколу, до підписання закликається наступний за ним учасник по оголошеній ним ціні, при його відмові – наступний, і так, допоки не виявиться особа, що бажає укласти договір за названою нею на торгах ціною. Слід також підтримати пропозиції щодо переведення земельних торгів в електронну форму [2, с. 16].

Отже, можна скільки завгодно демонструвати представникам європейських структур конкурентні засади продажу земельних ділянок, як засіб уникнення корупційних схем, та поки законодавство має проріхи – вони породжують корупцію і потребують негайного усунення.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України [електронний ресурс] режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/print>
2. Куренда С. В. Земельно-правові засади запобігання корупції в Україні. Автореф. дис.. кандидата юридичних наук Київ. НУБіП 2016. – 18 с.

Соколова Алла Костянтинівна

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри екологічного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

РЕЖИМ ВОДООХОРОННИХ ЗОН: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Водоохоронна зона – природоохоронна територія регульованої господарської діяльності, що встановлена з метою охорони водних об'єктів, навколводних рослин і тварин та зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо водойм.

Основні водоохоронні заходи охоплюють: (а) утворення водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, зон санітарної охорони, смуг відведення, берегових смуг водних шляхів тощо. Водоохоронні зони, зокрема, служать для найбільш сприятливого режиму водних об'єктів; (б) обмеження господарської діяльності у прибережних захисних смугах навколо водойм і на островах.

Найпоширенішими природоохоронними територіями є водоохоронні зони річок та інших водойм, що служать для підтримки цих об'єктів у належному стані, для запобігання їх забрудненню, засміченню й вичерпанню і збереження середовища перебування їх фауни і флори. У цих зонах запроваджується специфічний правовий режим користування відповідними землями водних об'єктів. Вони виступають засобом охорони земельних ділянок, що прилягають до цих водних об'єктів, і викликають особливий інтерес, будучи актуальними для сьогодення, оскільки зазнають постійного вторгнення різних галузей права, сфер господарювання й безпосередньо пов'язані з регулюванням земельних, водних та всіх інших екологічних відносин [1, с. 484].

Водним кодексом України визначаються поняття «водоохоронна зона» й мета утворення останньої. Водоохоронні зони створюють сприятливий режим водних об'єктів, попереджають їх забруднення, засмічення й вичерпання, знищення навколоводних рослин і тварин, а також зменшують коливання стоків вздовж річок, морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм. Землі прибережних захисних смуг і смуг відведення знаходяться саме в межах цих зон. На територіях цих зон підтримується режим упорядкування господарської діяльності, що полягає у встановленні видів як дозволених, так і заборонених видів діяльності.

На розвиток приписів Водного кодексу України 8 травня 1996 р. №486 було прийнято постанову Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них» [2].

На підставі нормативно-технічної документації проектується розміри й межі водоохоронних зон. Їх проекти розробляються на замовлення фізичних і юридичних осіб, узгоджуються з власниками земель, землекористувачами, Міністерством екології та природних ресурсів України, Держводагенством і територіальними органами Держземагенства, а на території АПК – з органами виконавчої влади АПК з питань

екології і природних ресурсів, водного господарства й земельних ресурсів і затверджуються відповідними місцевими органами виконавчої влади або виконавчими комітетами рад.

Будь-яка водоохоронна зона має свої межі – внутрішню й зовнішню. При цьому перша збігається з мінімальним рівнем води у водному об'єкті. Що ж стосується другої, то як правило, вона прив'язується до наявних контурів сільськогосподарських угідь, шляхів, лісосмуг, меж заплав, надзаплавних терас, бровок схилів, балок і ярів і визначається найбільш віддаленою від водного об'єкта лінією та ін.

Існує потреба в установленні зовнішньої межі щодо окремих територій. Приміром, на землях сільських населених пунктів, сільськогосподарського призначення і лісового фонду, на територіях водогосподарських, лісгосподарських і рибгосподарських підприємств, а також на землях інших власників і користувачів ці зони встановлюються з урахуванням зони: (а) санітарної охорони джерел питного водопостачання; (б) розрахункової для перебудови берегів; (в) лісових насаджень, що найбільше сприяють охороні вод із зовнішньою межею не менш як 1000 м від урізу меженного (допустимого) рівня води; (г) усіх земель відводу на існуючих меліоративних системах, але не менш як 200 м від бровки каналів чи дамб.

Зовнішні межі водоохоронної зони гірських і передгірських річок визначаються з огляду на геоморфологічні й гідрологічні умови, можливі селеві і зсувні явища.

На землях міст і селищ міського типу, як і на прибережній захисній смузі, розмір водоохоронної зони встановлюється згідно з існуючими на час визначення цієї зони конкретними умовами забудови, водоохоронна зона морів, морських заток і лиманів, як правило, збігається з прибережною захисною смугою і визначається встановлено шириною не менш як 2000 м від урізу води.

На території цієї зони необхідне дотримання режиму регламентованої господарської діяльності, якому притаманне встановлення певних заборон, обмежень тощо, як-то: використання стійких і сильнодіючих пестицидів; розміщення кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації, скидання неочищених стічних вод за допомогою балок, кар'єрів, струмків та ін.

У межах водоохоронної зони прибережні захисні смуги можуть служити для здійснення господарської діяльності за умов обов'язкового додержання вимог, передбачених відповідними статтями ВК України.

В окремих випадках у таких зонах може провадитися добування піску і гравію за межами земель водного фонду виключно обов'язково на сухій частині заплави, у праруслах річок з обов'язковим погодженням з обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Ці ресурси видобуваються на підставі дозволів, які видаються в законодавчо визначеному порядку.

Вжиття водоохоронних та інших заходів з регулювання водоохоронних зон (за винятком земель водного фонду) чинним законодавством покладається на виконавчі комітети Рад, на підприємства сільськогосподарські, водогосподарські й рибогосподарські, а також на землевласників і землекористувачів.

Виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів здійснюється контроль за створенням водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, за додержанням режиму використання їх території.

Для визначення меж таких зон беруться до уваги: рельєф місцевості, затоплення й підтоплення берега, конструкції його інженерного захисту, інтенсивність берегоруйнування, призначення земель, що входять до складу водоохоронної зони. З огляду на те, що ліси виконують вагомую водоохоронну функцію, межі їх водоохоронних зон не окреслюються. У межах останніх знаходяться землі прибережних захисних смуг і смуги відведення з особливим режимом їх використання відповідно до статей 88 – 91 ВК України. Відповідно виникає необхідність аналізу особливостей правового регулювання в цій сфері. Прибережна захисна смуга становить собою частину водоохоронної зони певної ширини вздовж

річки, моря, навколо водойм, на якій закріплено більш суворий режим господарської діяльності порівняно з рештою її території (ст. 1 ВК України). Захисні смуги встановлюються з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення, засмічення і для збереження їх водності. Місце розташування й ширина прибережних захисних смуг визначається водним законодавством. Такі смуги розміщуються по обох берегах річок і навколо водойм вздовж урізу води (в меженний період). Їх ширина залежить насамперед від виду водних об'єктів. Окрім того, для окремих їх видів (наприклад річок), цей параметр прямо відповідає такій характеристиці вказаних водних об'єктів, як водозабірна площа басейну річок. Установлення прибережних захисних смуг у межах уже існуючих населених пунктів провадиться обов'язково з огляду на конкретні умови, що склалися на відповідній території.

Визначивши основні характеристики правового регулювання відносин з приналежності, використання, відтворення та охорони щодо визначених об'єктів також слід наголосити на ще одній. Водоохоронна зона за Законом України «Про екологічну мережу України» визнаються складовими структурними елементами екомережі. Остання визначається як єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Таким чином правовий режим водоохоронних зон визначений насамперед водним, а також земельним, природо-заповідним та законодавством про екологічну мережу.

Як доречно наголошують науковці, існує потреба беззаперечного додержання правових норм про водоохоронні зони та їх прибережні захисні смуги. Рішення про виділення водоохоронних зон і їх прибережних захисних смуг не приймаються, а прийняті не реалізуються, доволі часто режими цих зон і смуг порушуються. Сьогодні спостерігається активне будівництво котеджів прямо на берегах приміських водойм, водотоків

і навіть питних водосховищ, а для деяких господарників, сільськогосподарські угіддя розорані до урізу води, є предметом особливої гордості. Ці протиправні дії спричиняють екологічну шкоду довкіллю, хоча чинним законодавством вони заборонені [3, с. 72].

Список використаних джерел:

1. Боголюбов С. А. Актуальные проблемы экологического права: учебник для магистров / С. А. Боголюбов. – М.: Юрайт, 2011. – С. 484.
2. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 р. №486. URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/486-96- %D0%BF](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF).
3. Сиваков Д. О. Водное право: учебно-практическое пособие / Д. О. Сиваков. – М. : ЗАО «Юстиципформ», 2007. – 370 с.

Статівка Анатолій Миколайович
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри земельного
та аграрного права Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

СУЧАСНЕ АГРАРНЕ ПРАВО В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Одним із пріоритетних векторів аграрної політики держави на сьогодні є адаптація національного законодавства до вимог законодавства Європейського Союзу та права Світової організації торгівлі.

Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі потребує адаптації до умов, що постійно змінюються. Все це вимагає здійснення відповідної аграрної політики нашої держави.

Сільське господарство з високим потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, може сприяти розвитку національної економіки та її ефективній інтеграції у світовий економічний простір, а отже, зростанню доходів задіяного в аграрній економіці